

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
İç Ticaret Genel Müdürlüğü

7/19485
616:144

Sayı : 94595215/610 3817
Konu : Soru Önergesi (7/19485)

10.5/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 01/04/2013 tarihli ve 43452547-120.07-116020 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde alınan, Ankara Milletvekili Sayın Özcan YENİÇERİ tarafından tevcih edilen 7/19485 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hayati YAZICI
Bakan

Ek: Soru önergesi cevabı (6 sayfa).

Ankara Milletvekili Sayın Özcan YENİÇERİ'nin 7/19485 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevap

1) Kamuoyunda “Hal Kanunu” olarak bilinen 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun 1/1/2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun ile, sebze ve meyvelerin ticaretinin kaliteli, standartlara ve gıda güvenilirliğine uygun olarak serbest rekabet şartları içinde yapılması, malların etkin şekilde tedariki, dağıtımı ve satışı, üretici ve tüketicilerin hak ve menfaatlerinin korunması, meslek mensuplarının faaliyetlerinin düzenlenmesi ve toptancı halleri ile pazar yerlerinin çağdaş bir sisteme kavuşturulması ve işletilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Hal Kanunuyla, sebze ve meyve ticareti sektörüne yönelik birçok köklü değişiklik yapılmış ve yeni düzenlemeler getirilmiştir. Sebze ve meyvelerin tüketiciye ulaştırılması aşamasında araçların azaltılması ve bu çerçevede üretici ve tüketici fiyatları arasında oluşan fiyat farklarının en aza indirilmesi, bu düzenlemelerin başında gelmektedir.

Hal Kanunu ile, ticarete serbestlik getirmek, alternatif pazarlama kanallarının oluşmasını temin etmek ve AB mevzuatına uyum sağlamak amaçlarıyla, bildirimde bulunmak kaydıyla toptancı hal dışında da alım satımına imkan sağlanmıştır. Bu düzenleme ile, perakende olarak mal satan market, manav, pazarcı gibi perakendeciler ile sebze ve meyveleri kendi tüketimlerinde kullanan otel, lokanta, yemek fabrikası gibi kuruluşlar, toptancı haline bildirmek kaydıyla toptancı hale giriş zorunluluğu olmaksızın doğrudan üreticiden mal temin edebilecektir. Böylece üreticilerce üretilen sebze ve meyveler, arada araçlar olmaksızın doğrudan tüketime sunulabilecek, bu da sebze ve meyve ticaretindeki maliyetlerin düşmesine ve zaman kayıplarının azalmasına, dolayısıyla tüketicilerin uygun fiyatlı mal temin etmelerine imkân sağlayacaktır.

Bunun yanında, sebze ve meyvelerin üzerindeki maliyet kalemlerinin düşürülmesine yönelik olarak Hal Kanunuyla, toptancı hali içindeki satışlarda %2 olarak uygulanan hal rüsumu %1'e, toptancı hali dışındaki satışlarda %15 olarak uygulanan hal rüsumu ise %2'ye düşürülmüştür.

Bu düzenlemeler ile birlikte, ürünlerin üreticiden tüketiciye ulaşması aşamasında oluşan yüksek fiyat farklılıklarının önüne geçilmesi mümkün olabilecektir.

2) Bakanlığında ve Türkiye İstatistik Kurumunda (TÜİK) üreticiden tüketiciye fiyat artışı gösteren maddeler için bir çalışma yapılmamaktadır. Ancak konu ile ilgili olarak TÜİK tarafından Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) ve Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) kapsamında mevcut veriler; TÜFE Gıda ve Alkolsüz İçecekler Ana Grubu'nda kapsanan, taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünler için yıllar içerisinde ortalama fiyatlarında en yüksek artış olan ürünler 2008-2013 arasını kapsayacak biçimde EK-1'de, ÜFE Tarım sektöründe ve İmalat sektörü altında gıda ürünleri ve içecek imalatı alt sektörlerinde kapsanan, taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünler için yıllar içerisinde ortalama fiyatlarında en yüksek artış olan ürünler ise 2008-2013 arasını kapsayacak biçimde EK-2'de verilmiştir.

TÜFE'de fiyat kapsamında tüm vergiler dahil peşin satın alış fiyatları kapsanmakta ve hesaplamalarda kullanılacak madde çeşidi fiyatları geometrik ortalama kullanılarak oluşturulmaktadır. ÜFE'de ise vergiler hariç üretici satış fiyatları kapsanmaktadır. ÜFE tarım ürünleri için fiyatlar her hafta derlenmekte ve aylık fiyatlar, derlenen fiyatların aritmetik ortalaması ile oluşturulmaktadır.

TÜFE hanehalkının tüketim harcamalarına konu olan mal ve hizmetlere ait fiyatların zaman içindeki değişimini ölçmektedir. TÜFE kapsamında ülke içerisindeki tüm tüketim yapısının yansıtılması amaçlanmakta ve **yerli ürün-yabancı ürün ayrımına gidilmeden** tüketim mal ve hizmetlerinin piyasa fiyatları derlenerek zaman içindeki değişimleri ölçülmektedir. ÜFE ise tarım, imalat sanayi, madencilik ve enerji sektörlerinde üretimi yapılan malların, üretici tarafından yurt içi peşin satış fiyatlarındaki değişimleri yansıtmaktadır. TÜFE ve ÜFE kapsamı göz önüne alındığında, canlı hayvan, buğday, arpa, ayçiçeği, soya, tomruk gibi ürünler TÜFE sepetinde yer almamaktadır.

EK-1

2003=100 Temel Yıllı TÜFE'de yıllık ortalamalara göre en çok artış gösteren taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünler (meyve-sebze ürünlerinin mevsimsel yapısından dolayı değişimler, yıllık ortalama fiyatlar hesaplanarak hazırlanmıştır).

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2008 Değişim (%)
Mercimek	105,89
Limon	58,40
Bulgur	57,83
Pirinç	44,97
Kuru Fasulye	38,50
Ayva	20,35
Ispanak	18,89
Kabak	17,35
Havuç	16,55
Pırasa	16,40

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2009 Değişim (%)
Karpuz	51,12
Erik	40,02
Kuru Soğan	35,99
Koyun Eti	34,26
Kayısı	33,91
Şeftali	26,55
Kümes Hayvanları Tavuk	24,52
Patlıcan	23,80
Bezelye	23,61
Patates	21,39

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2010 Değişim (%)
Sarımsak	59,48
Kuru Soğan	43,34
Dana Eti	39,02
Koyun Eti	38,94
Pırasa	37,59
Domates	37,59
Yeşil Soğan	36,23
Karnabahar	34,94
Marul	27,47
Lahana Kırmızı Lahana	24,97

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2011 Değişim (%)
Kiraz	113,13
Sarımsak	37,77
Bamya	37,56
Erik	34,90
Elma	34,37
Nohut	31,93
Lahana Brüksel Lahanası	26,44
Kuru kayısı	26,07
Çilek	24,99
Lahana Kırmızı Lahana	22,58

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2012 Değişim (%)
Limon	45,99
Nohut	32,11
Bezelye	29,73
Maydanoz	27,62
Marul	21,69
Ispanak	20,25
Kuru Fasulye	18,35
Yumurta	17,30
Salatalık	14,94
Fasulye	13,98

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2013 Değişim (%) (3 aylık)
Biber sivri	81,37
Biber Dolmalık	71,62
Biber Çarliston	69,40
Patlıcan	60,61
Domates	56,90
Kuru Soğan	45,93
Salatalık	39,55
Kabak	39,34
mandalina	26,49
Sarımsak	19,62

EK-2

2003=100 Temel Yıllı ÜFE'de yıllık ortalamalara göre en çok artış gösteren taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünler (meyve-sebze ürünlerinin mevsimsel yapısından dolayı değişimler, yıllık ortalama fiyatlar hesaplanarak hazırlanmıştır).

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2008 Değişim (%)
Mercimek (kırmızı)	104,59
Çeltik	47,39
Lahana (karayaprak)	46,67
Kiraz	42,01
Arpa	33,21
Ayçiçeği	32,05
Buğday	28,89
Turp (kırmızı)	26,33
Bal	26,14
Limon	23,43

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2009 Değişim (%)
Barbunya	47,50
Koyun ve kuzu karkasları; yarım karkasları ve parçaları - taze veya soğutulmuş	36,51
Şeftali	33,91
Turp (kırmızı)	30,16
Muz	28,68
Taze veya soğutulmuş tavuk etleri - bütün halde	24,71
Kuzu (Yerli) (< 6 ay)	24,14
Mercimek (kırmızı)	24,13
Erik (üryani hariç)	23,37
Soya	22,16

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2010 Değişim (%)
Kuzu (Yerli) (< 6 ay)	76,18
Koyun (Merinos) (>6 Ay tüm çeşit))	65,90
Koyun (Yerli) (>6 Ay tüm çeşit))	61,51
Dana (Yerli) (< 1 Yaş)	55,43
Kılkeçisi Yavrusu (< 6 Ay)	54,37
Sığır (Yerli) (> 2 Yaş)	52,50
Soğan (kuru)	51,14
Kılkeçisi (> 2 yaş)	49,94
Sarımsak (kuru)	49,05
Sığır veya dana karkasları; yarım veya çeyrek kemikli karkasları - taze veya soğutulmuş	46,11

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2011 Değişim (%)
Kiraz	54,51
Et Tavuğu	51,82
Sarımsak (kuru)	46,28
Erik (üryanı hariç)	41,32
Tiftikkeçisi (>2 Yaş)	38,68
Ayçiçeği	38,59
Nohut	35,41
Fasulye (taze)	34,12
Kılkeçisi (> 2 yaş)	33,14
Tomruk	32,82

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2012 Değişim (%)
Barbunya	51,84
Nohut	33,29
Yerfıstığı	24,13
Lahana (beyaz)	23,30
Lahana (karayaprak)	22,19
Çilek	20,72
Pırasa	18,22
Ayçiçeği	16,19
Altıntop	15,86
Yumurta	14,77

Taze meyve-sebze, bakliyat ve hayvansal ürünlerde en çok artış gösteren ilk 10 madde	2013 Değişim (%) (3 aylık)
Soğan (taze)	148,61
Tütün	24,59
Limon	20,16
Altıntop	17,48
Arpa	17,21
Buğday	11,45
Ayçiçeği	9,26
Çeltik	7,87
Fasulye (kuru)	7,75
Koyun (Merinos) (>6 Ay tüm çeşit))	6,95